

PORADŇA PRE OBČIANSKE A ĽUDSKÉ PRÁVA

CENTER FOR CIVIL AND HUMAN RIGHTS

KRIVÁ 23, 040 01 KOŠICE, SLOVENSKO

- » mobil: +421 908 69 55 31, +421 949 338 396
- » www.poradna-prava.sk » poradna@poradna-prava.sk
- » IČO: 37 86 72 70 » IBAN: SK98 5200 0000 0000 0551 9629

TLAČOVÁ SPRÁVA

V Košiciach, 8.9.2022

Výbor OSN vyčíta slovenskej vláde segregáciu Rómov a Rómiek v školstve, bývaní aj nemocniciach. Urýchlene by mala tiež odškodniť násilne sterilizované rómske ženy

Výbor OSN na odstránenie rasovej diskriminácie (CERD) vyzval slovenskú vládu k prijatiu množstva opatrení, ktoré majú zlepšiť ochranu ľudských práv Rómov a Rómiek na Slovensku. Diskriminácia rómskej menšiny - vrátane segregácie - podľa neho pretrváva v mnohých oblastiach života a vláda by mala výrazne zvýšiť svoje úsilie o jej odstránenie. Vládu okrem iného vyzval k urýchlenému odškodneniu násilne sterilizovaných rómskych žien.

Svoje zistenia a odporúčania výbor [publikoval po svojom augustovom zasadnutí](#) a diskusii so slovenskou vládou delegáciou v Ženeve. Výbor venoval pozornosť širokému spektru oblastí a problémov týkajúcich sa ochrany práv rasových a etnických menšín. Výraznú pozornosť pritom venoval situácii rómskej menšiny.

Zasadnutia výboru sa osobne zúčastnili aj zástupkyne Poradňa pre občianske a ľudské práva, ktoré s jeho členmi a členkami diskutovali o aktuálnej situácii v oblasti ochrany ľudských práv rómskej menšiny na Slovensku. Boli medzi nimi aj dve rómske ženy, ktoré výboru sprostredkovali situáciu vo vylúčených rómskych komunitách. Na zasadnutí tak zaznel aj hlas rómskych žien. Výbor vo svojich zisleniach reflektoval témy, ktorým sa dlhodobo venujeme aj systémové opatrenia, ktoré navrhujeme.

Výbor vyjadril znepokojenie nad prípadmi policajného násillia voči rómskej menšine z ostatných rokov a súčasný orgán na vyšetrovanie prípadov v tejto oblasti – Úrad inšpekčnej služby – nepovažuje za dostatočne nezávislý. Vládi odporučil, aby vytvorila nezávislý orgán, ktorý bude v plnej miere fungovať mimo organizačných štruktúr policajného zboru a ministerstva vnútra.

Kriticky výbor hodnotil aj situáciu rómskej menšiny v oblasti bývania, pričom za znepokojujúci považuje chýbajúci prístup k základnej infraštruktúre, ako je pitná voda, ako aj rezidenčnú segregáciu mnohých rómskych komunit. Vládi by mala podľa neho prijímať cielené opatrenia, ktoré rezidenčnú segregáciu odstránia a zamedziť krokom miestnych samospráv, ktoré k rezidenčnej segregácii môžu prispievať.

Znepokojenie výbor vyjadril aj nad pretrvávajúcou diskrimináciou a segregáciou rómskych detí vo vzdelávaní, ktorú vníma ako rozsiahlu a systémovú. Vládi nabáda k prijatiu účinných opatrení, pričom zdôrazňuje, aby odstraňovala aj segregáciu, ktorá môže vznikáť samovoľne v dôsledku individuálnych rozhodnutí a taktiež prispieva k sociálnemu vylúčeniu (*pozn. napríklad v dôsledku rozhodnutí rodičov z majority, ktorí prihlasujú svoje deti na iné školy, čo prispieva k vzniku segregovaných „rómskych“ škôl*).

Výbor venoval špecifickú pozornosť aj pretrvávajúcej diskriminácii rómskych žien v nemocniciach, vrátane ich segregácie na pôrodných oddeleniach a zdôraznil potrebu prijatia účinných opatrení, ktoré jej zabránia. Vládi by okrem iného mala zabezpečiť účinné vyšetrenie takýchto prejavov.

Výbor sa počas diskusie s vládou delegáciou podrobne zaujímal aj o kroky vlády smerom zabezpečeniu spravodlivosti pre ženy, ktoré boli v minulosti násilne sterilizované. Vo svojich odporúčaniach vládi nabáda k tomu, aby ženy, poškodené touto praxou, odškodnila. Konkrétny spôsob by pritom podľa výboru mali byť navrhnutý v diskusii s poškodenými ženami. Výbor vládi špecificky požiadal o to, aby ho o prijatých opatreniach v tejto veci informovala najneskôr do jedného roka. Vládi teda musí podľa neho konať bezodkladne.

Výbor hodnotil dodržiavanie práv rómskej menšiny aj v kontexte prebiehajúcej pandémie Covid-19, pričom kriticky vníma neprimerane nízku úroveň zaočkovanosti rómskej menšiny v porovnaní s majoritnou populáciou, ako aj zavedenie plošných karantén v niektorých rómskych komunitách. Za znepokojujúcu považuje situáciu rómske deti z vylúčených komunít v čase zavedeného dištančného vzdelávania, ku ktorému nemali rovný prístup.

Výbor neobišiel ani pretrvávajúce nedostatky v prístupe k spravodlivosti v prípadoch rasovej diskriminácie. Osobitne kriticky vníma nadmernú dĺžku súdnych konaní v týchto prípadoch. Vláda by podľa neho mala zintenzívniť svoje úsilie o to, aby bol domáci antidiskriminačný zákon účinne implementovaný v súdnej praxi. Za znepokojujúci považuje výbor aj nízky počet prípadov diskriminácie, v ktorých poškodeným osobám poskytlo právnu pomoc Slovenské národné stredisko pre ľudské práva (národný antidiskriminačný orgán), a v tomto smere rovnako nabáda k zmene.

„Zistenia výboru OSN potvrdzujú, že diskriminácia v oblasti bývania, školstva či zdravotnej starostlivosti je naďalej bežnou súčasťou života mnohých Rómov a Rómiek na Slovensku. Vláda síce pripúšťa nedostatky v tejto oblasti a deklaruje úsilie o zmenu. Na základe našej práce v teréne však vieme, že v praxi sa situácia zlepšuje len veľmi pomaly. V mnohých lokalitách zmeny nevidieť vôbec. Množstvo Rómov a Rómiek, žijúcich v rómskych komunitách, naďalej čelí hlbokkej chudobe a sociálnemu vylúčeniu. Množstvo rómskych detí na školách sa vzdeláva segregovane a množstvo rómskych žien čelí ponížovaniu a segregácii v nemocniciach. Domôcť sa spravodlivosti v prípadoch diskriminácie na slovenských súdoch je pre Rómov a Rómky stále priam nadľudská úloha. Je pozitívne, že sa vláda minulý rok ospravedlnila za prax násilných sterilizácií. Je však nevyhnuté bezodkladne vypracovať a predložiť legislatívny návrh, na základe ktorého by mohli byť poškodené ženy účinne odškodnené,“

povedal k zisteniam a odporúčaniam výboru Štefan Ivanco, programový koordinátor Poradne pre občianske a ľudské práva.

Výbor na odstránenie rasovej diskriminácie (CERD) je orgánom OSN pozostávajúcim z nezávislých expertov a expertiek, dohliadajúcich na dodržiavanie právne záväznej medzinárodnej zmluvy - Medzinárodného dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie jeho zmluvnými štátmi. Dodržiavanie dohovoru Slovenskom výbor posudzoval na zasadnutí so slovenskou vládou delegáciou v dňoch 16.-17. októbra 2022 v Ženeve. Stalo sa tak opätovne po takmer piatich rokoch. Zasadnutiu predchádzalo zaslanie periodickej správy slovenskej vlády, v ktorej popísala opatrenia na ochranu ľudských práv z ostatných rokov a dosiahnutý pokrok v tejto oblasti.

Doplňujúce dokumenty:

Záverečné zistenia a odporúčania výboru OSN z 30.8.2022: [CERD/C/SVK/CO/R.13 \(ohchr.org\)](https://www.ohchr.org/en/instruments-treaties/instruments-treaties-in-force/cerdc/cerdc-co-r13)

Alternatívna správa Poradne zaslaná výboru OSN: <https://bit.ly/3Rmox0x>

Kontakty: Štefan Ivanco, programový koordinátor Poradne pre občianske a ľudské práva. Tel. č.: 0908 695 531; e-mail: poradna@poradna-prava.sk.

Poradňa pre občianske a ľudské práva je mimovládna organizácia, ktorá sa venuje ochrane ľudských práv a slobôd so zameraním na ochranu práv menšín a ochranu pred diskrimináciou. Pozornosť dlhodobo venuje predovšetkým otázkam diskriminácie rómskej etnickej skupiny v rôznych oblastiach života na Slovensku. Venuje sa tiež ochrane reprodukčných práv a problematike policajného násillia. Poradňa vo svojej práci rozvíja metódu strategického vedenia súdnych sporov v prípadoch diskriminácie a porušovania ľudských práv menšín. Zabezpečuje sprostredkovanie bezplatného právneho poradenstva vo vybraných prípadoch porušenia ľudských práv a bezplatného právneho zastupovania v konaniach pred slovenskými súdmi a Európskym súdom pre ľudské práva v Štrasburgu. Vykonáva tiež terénny monitoring, advokačné aktivity vo vzťahu k štátnym inštitúciám a realizuje vzdelávacie aktivity v oblasti ochrany pred diskrimináciou pre odbornú a laickú verejnosť. Web: www.poradna-prava.sk.

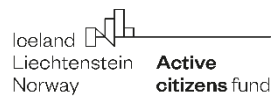
Podporte činnosť Poradne [peňažným príspevkom](#).

Informácia o projekte, v rámci ktorého bola táto tlačová správa vydaná:

Projekt 'Presadzovanie ľudských práv rómskej menšiny prostredníctvom využívania právnych prostriedkov ochrany a v spolupráci s miestnymi rómskymi aktivistkami a aktivistami' je podporený z programu ACF - Slovakia, ktorý je financovaný z Finančného mechanizmu EHP 2014-2021. Správcom programu je Nadácia Ekopolis v partnerstve s Nadáciou otvorenej spoločnosti Bratislava a Karpatskou nadáciou.

Poďakovanie

Za podporu ďakujeme tiež nadácii Sigrid Rausing Trust, ktorá podporila naše advokačné aktivity smerom k výboru OSN vrátane našej účasti na jeho zasadnutí v Ženeve.

**THE
SIGRID
RAUSING
TRUST**